

473574

Diplomitöö

Stõnk mehe järg

LEHTI SÜTT

Diplomitöö
473574

H. V.
TARTU ÜLIKOOLI
SISUSTEADUSKONNA

27. juunil 42
№ 79
TARTU

Prof. E. J. ...
...
23. VII 42.

Legaat Saksa õiguses

Diplomitöö

H
7852

Arus Aan õigustöö

27.6.42

[Signature]

Tallinn 1942

Lõpetanud õigusteaduskonna S. VII 1942. a

[Signature]

S i s u k o r d.

	lk.
Sisukord.....	2
I Sissejuhatus.	
§ 1. Pärimisõiguse mõiste.....	3
§ 2. Pärimisalused.....	4
§ 3. Legaadi mõiste ja areng.....	5
II Legaat Saksa õiguses.	
§ 4. Üldlähtekohad.....	11
§ 5. Subjektid.....	13
1) Pärandaja.....	13
2) Legaadiga koormatu.....	15
3) Legataar.....	17
§ 6. Liigid.....	20
1) Sublegaat.....	20
2) Eellegaat.....	21
3) Järellegaat.....	24
4) Aselegaat.....	26
5) Hankelegaat.....	27
6) Liigilegaat.....	29
§ 7. Legaadiga sarnanevaid nõudeõigusi.	31
§ 8. Legaadist tuletava nõudeõiguse si- su.....	35
1) Objekt.....	35
2) Lisakoormised.....	39
§ 9. Kehtivus ja lõpp.....	43

I S I S S E J U H A T U S .

§ 1. Pärimisõiguse mõiste.

Kuigi isiku füüsiline surm lõpetab tema olemasolu ja kustutab tema puhtisiklikud õigused ja kohustused, jääb siiski järele teatud liik õigusi ja kohustusi, mis ei kustu isiku surmaga, vaid kanduvad üle tema õigusjärglasile. Need on isiku varanduslikud õigused ja kohustused.

See asjaolu ongi tinginud pärimisõiguse tekkimise tsiiviilõiguse vallas jätkuna perekonnaõigusele. Seega on pärimisõigus objektiivses mõttes juriidiliste normide kogum, mis korraldab varandusliku sfääri üleminekut pärandajalt pärijale, s.o. surnud isikult ta õigusjärglasile. Pärimisõigus subjektiivses mõttes on isiku õigus pärandile.

§ 2. Pärimisalused.

Oluliseks probleemiks igal pärandijuhul on selgitada isikute ring, kes astuvad pärandaja õigustesse ja kohustustesse ja see toimub nende aluste põhjal, mille põhjal võidakse pärida. Need on seega pärimisalused.

Tänapäeva seadustikud tunnevad kolme pärimisalust, neiks on

- 1) pärimisleping,
- 2) testament,
- 3) seadus.

Esimesel juhul on aktiivseiks pooliks nii pärandaja kui ka pärija, kusjuures pärandaja oma eluajal sõlmib pärijaga lepingu, mille kohaselt viimane astub peale pärandaja surma tema asemele.

Teisel juhul jääb pärija passivseiks pooliks, kuna pärandaja teeb ühekülgse korralduse oma varanduse kohta, milline korraldus jõustub pärast pärandaja surma.

Põhiliselt erineb kahest eelnimetatust

seadusejärgne pärimine selle poolest, et siin ei te-
gutse aktiivselt ei pärandaja ega pärija, kuna päri-
ja või pärijad nimetatakse seaduse alusel nimelt
sel juhul, kui pärandaja ei ole jätnud järele min-
gisugust korraldust oma varanduse kohta või kui te-
ma testamentlikud või lepingulised korraldused tun-
nistatakse maksvusetuiks.

Peale eelnimetatud kolme pärimisaluse
esineb tänapäeva seadustikes veel nn. sundosa päri-
mine, mida tuleb vaadelda kui erandit eelnimetatute
hülgas, kuna ta kitsendab testaatori vabadust juhul,
kui esinevad seaduslikult tunnustatud sundpärijad.
Sel juhul ei ulatu testaatori korraldused sundpä-
rijate sundosadeni, tavalisel juhul on tal õigus te-
ha korraldusi kogu oma varanduse ulatuses.

§ 3. Legaadi mõiste ja areng.

Pärimine üldiselt on universaalne sukt-
sessioon, siiski võib leida pärimisõiguses ka sin-
gulaarse suktsessiooni juhte, millena juba rooma
õiguses esineb käesolevas käsitluses vaadeldav le-

gaat. Legaat esineb rooma õiguses 12 tahvli seaduses esmakordse võimalusena jätta vara isikule teda pärijaks nimetamata. Legaadi vorme esineb 12 tahvli seaduses neli, need on

- 1) legatum per vindicationem,
- 2) legatum per damnationem,
- 3) legatum sinendi modo,
- 4) legatum per praeceptionem.

Esimese legaadi vormiga antakse legaadi saajale, legataarile, omandiõigus asjale. Seega legataar saab juhul, kui asi ei ole veel tema valduses, seda hageda välja rei vindicatioga.

Teine legaadi vorm rooma õiguses loob kohustusõigusliku vahekorra pärija ja legataari vahel, s.t. tekib pärija kohustus anda legataarile välja pärandisse kuuluvad teatud asjad, keeldumise korral pärija poolt legataar võib esitada personaalse hagi.

Need kaks on rooma õiguses legaadi prototüübid, järgnevad kaks on sarnased neile.

Vindikatsioonilegaadile sarnaneb neljas tüüp, s.o. legatum per praeceptionem, mis annab le-

gataarile otsese õiguse asjale nagu vindikatsioonilegaat ja ta tuleb kasutamisele sel juhul, kui pärija on õigustatud pärandist enne välja võtma mõnd temale määratud asja.

Damnatsioonilegaadile sarnaneb eelnimetatud legatum sinendi modo. Ka siin on legataar õigustatud saama pärijalt mõne pärandisse kuuluva asja. Siinjuures võib legeerida ainult pärandajale või pärijale kuuluvaid asju, esimesel juhul oli see võimalik ka võõraste asjade puhul. Arvatavasti kasutati seda legaadi vormi mitte õiguste vaid faktiliste vahetõrgete legeerimiseks, näiteks possessio puhul.

Sellise keerulise konstruktsioonina esineb legaat rooma õiguses kuni klassikalise õiguse ajastuni, mil tendents hakkab kalduma lihtsustamise suunas. Nero ajal antakse senatusconsultum, mille järele legaat, kui ta ei saa jääda kehtima vindikatsioonilegaadina, jääb kehtima damnatsioonilegaadina. Areng jätkub, ja Justinianuse ajal on juba jõutud niikaugele, et seatakse esikohale testaatori tahe, jät-

tes kõrvale üleliigse formalismi. Sellekohaselt on kehtiv iga legaati, kui ta on loodud testaatori tahte põhjal.

Sarnase instituudina legaadile esineb rooma õiguses fideikomiss, tahteavaldus, mis tehtud väljaspool testamenti ja mille täitmine on usaldatud pärija või mõne muu soodustatud isiku hooleks. Fideikomiss tekkis tingituna ühiskondlikust vajadusest, kuna rooma õiguse järele igal isikul ei olnud õigust teha testamenti ja takistusest ülesaamiseks hakati praktiseerima viimase tahteavalduse täitmist kolmandate isikute kaudu. Juriidilise jõu omandasid sellised tahteavaldused Augustuse ajal, olles alul vaid erakorralisiks nähteiks, hiljem omandades täieliku tunnustuse. Alul tehti fideikomiss suuliselt, hiljem kirjavormis, milliseid nimetati codicillius-teks. Koditsilli arenemisega hakati nendega määrama isegi legaate. Üldiselt areneb fideikomiss esialgu vormivabaduse suunas ja nn. clausula codicilliariumiga antakse võimalus jätta tahteavaldust jõusse kui koditsilli, kui ta ei saa jääda jõusse testamendina. Hiljem hakatakse piirama fideikomissi vor-

kogu pärand ega mure⁹sa sellest, vaid mõni konkreetne asi või hüvis. Sel teel määratud hüvis on legaat ehk annak ja selle saaja legataar.

Käesolevas legaadi käsitluses on lähteko-
haks Saksa tsiviilõigus "Bürgerliches Gesetzbuch"
näol, lühendatult BGB.

II LEGAAT SAKSA ÕIGUSES.

§ 4. Üldlähtekohad.

Rooma õiguse eeskujul on legaati välja kujunenud ka Saksa õiguses, omades mõningaid ühiseid jooni rooma õigusega, kuid olles samal ajal arenedes omandanud palju uusi sümptomeid. Saksa õiguse järellegaati on korraldusega surma puhuks legataarile koormatu suhtes tekkiv nõudeõigus legeeritava eseme andmise peale.¹

Pärandaja võib testamendi teel kellelegi teisele teda pärijaks nimetatata määrata varandusliku eelosa (Vermögensvorteil).²

Legaadi teel tekib legataarile õigus nõuda koormatult legeeritud asja väljaandmist.³

Seega tekib legaadi põhjal legataaril nõudeõigus, koormatu on kohustatud andma välja legeeritud asja pärast seda, kui ta on tasunud pärandil

---

¹ Endemann, Fr., Erbrecht des Bürgerlichen Gesetzbuches, Berlin-Leipzig 1923, lk. 75.

² BGB, §1939.

³ ib. §2174.

lasuvad võlad, olles kohustatud legataari suhtes ülejäägi piires.⁴ Seega BGB võrreldes rooma õigusega ei tunne vindikatsioonilegaati vaid ainult damnatsioonilegaati.

Legeerimisel on pärandaja vaba, Saksa õigus, erinedes selles küsimuses rooma õigusest, ei tunne nn. quarta Falcidia põhimõtet, mille järgi nagu käsitletud eespool, pärandaja võib legeerida ainult 3/4 varanduse ulatuses, vaid legaatidena võib anda edasi ka koguvaranduse. Tasakaalustamise mõttes on seetõttu piiratud pärija vastutus, ta vastutab legataaride ees vaid pärandi aktiva piires, mitte enam.⁵

Mis puutub legaadi vormi, siis võib legaati BGB järele määrata testamendi või pärimislepinguga, varem kehtinud kergendatud vorm koditsilli näol ei kehti enam praegu.⁶

---

⁴Endemann, Fr. op. cit., lk.75.

⁵ib. lk.76.

⁶ib. lk.75.

§ 5. Subjektid.

1) Pärandaja (Erblasser).

Mis puutub pärandajasse, siis on see ainuke täiesti aktiivselt teotsev subjekt ja BGB annab selleks talle ka küllaltki laiad teotsemisvõimalused. Nagu eelpool öeldud, võib ta legeerida oma kooguvaranduse ulatuses välja arvatud muidugi seaduslike sundpärijate sundosad, nagu see kitsendab pärandaja surmapuhuseid korraldusi pärandamise puhul üldse. Kui pärandaja on oma korraldusis läinud mööda seaduslikest sundpärijaist, võivad need oma osi nõuda pärijailt.⁷

Legataaride valikul on pärandajal väga mitmesuguseid võimalusi, ta võib ka ühe legaadiga määrata mitut isikut, sel juhul määrab koormatu või keegi kolmas isik, kes saab kätte legaadi,⁸ või mida keegi saab legeeritud esemest.⁹

---

⁷ BGB, § 2303.

⁸ ib. § 2151, 1.lg., § 2152, 1. lg.

⁹ ib. § 2153, 1.lg.

Samuti võib pärandaja ühe legaadiga koormata mitut isikut, sel juhul jagatakse täitmise kohustuse proportsionaalselt pärandiosadele.¹⁰

Pärandaja võib juhul, kui ühe legaadi puhul mitmele isikule ühe legataari äralangemisel selle osa seaduslike eeskirjade kohaselt kasvaks juurde teiste legataaride osadele, juurdekasvu oma vasta-va korraldusega välistada.¹¹

Pärandaja on kitsendatud legaadi vormi suhtes niipalju, et seda võib määrata vaid testamendi või pärimislepinguga nagu öeldud eespool ja iga teiselaadiline suuline või kirjalik korraldus on maksvusetu.¹²

Üldiste pärimisõiguslike eeskirjade kohaselt on pärandaja õigustatud oma korraldusi muutama, nii ka legaadi puhul.¹³

---

10 ib. § 2148.

11 ib. § 2158, 2. lg.

12 Dr. Planck, G., Bürgerliches Gesetzbuch, 5. Band, Berlin 1908, lk. 34., BGB §§ 1939, 1941.

13 BGB, § 2161.

2) Legaadiga koormatu
(Vermächtnisbeschwerte).

Mis puutub legaadiga koormatud isikusse, siis võib selleks olla igaüks, kes mingil viisil on soodustatud pärandiga, seega pärija, legataar, surmapuhuse kingi saaja,¹⁴ s.t. isik, kellelt legataar on õigustatud nõudma temale legaadiga määratud vara.¹⁵

Kui mitu pärijat või mitu legataari on koormatud sama legaadiga, siis on kahtluse korral koormatud pärijad proportsionaalselt pärandiosale, legataarid proportsionaalselt legaadi väärtusele.¹⁶

Pärandaja poolt legaadi määramisel mitmele isikule määrab selle, kes saab kätte legaadi, koormatu või keegi kolmas isik,¹⁷ samuti juhul, kui pärandaja on ühe legaadi puhul määranud, et selle saab üks või teine, sel juhul lasub valikukohustus koormatul,¹⁸ või peab koormatu määrama, mida keegi

---

¹⁴ Endemann, op. cit. lk. 76, BGB § 1247.

¹⁵ BGB, § 2174.

¹⁶ ib. § 1248.

¹⁷ ib. § 2151.

¹⁸ ib. § 2152.

saab legaadist.¹⁹

Kuna Saksa õiguse järele pärandaja legeerimisel ei ole kitsendatud, on tasakaalustamiseks piiratud pärija vastutus. Pärija on kohustatud andma välja legataaridele pärandi aktiva, ülejäägi. Kui ta on seda teinud, on ta kogu järgnevast vastutusest vaba. Oma eravarandusega vastutab pärija ainult siis, kui ta temale kohtulikult seatud inventuurikohustuse rikkumise tagajärjel on kaotanud piiratud vastutuse õiguse.²⁰

Kui legaat on ülevõlastunud, ei tarvitse pärija lülitada sisse pärandikonkurssi, viiakse läbi piiratud vastutus ja legataarid taganevad võlausaldajate eest.²¹

Juhul, kui legataar on koormatud legaadiga, on meil tegemist sublegaadiga (Untervermächtnis), sel juhul legaadiga koormatud legataar vastutab vaid selle vara ulatuses, mida ta on ise saanud legaadiga.²²

Koormatu võib ka ise olla soodustatud isikuks, nimelt eellegaadi pühul (Vorausvermächtnis), s.o. juhul, kui

¹⁹ Ib., § 2153.

²⁰ Endemann, op.cit.lk.76.

²¹ Ib.

²² BGB § 2187.

talle on määratud peale temale langeva pärandiosa le-
gaat. Sel juhul on legaati saav pärija koormatud sama
legaadi puhul võrdselt teiste pärijatega, esinedes nii-
õelda enese võlglasena.²³

Legaadiga seotud kohustused järgnevad legadile ja
juhul kui pärija loobub pärandist, läheb legaadi täit-
miskohustus üle sellele, kes astub tema asemele.²⁴

3) Legataar (Vermächtnisnehmer, Vermächtnisbedachte)

BGB tarvitab legataari tähendamiseks paralleelselt
kahte nimetatut väljendit, k uigi "Bedachte" on oma tä-
henduselt laiem kui "Vermächtnisnehmer", sellega tähis-
tatakse seaduse mõtte kohaselt igüht, kes on soodusta-
tud pärandaja surmapuhuse tahteavaldusega, seega ka pä-
rija.²⁵

Legataariks saab olla Saksa õiguse järele ainult
isik, kes pärandijuhul veel elab. Legaat on kehtetu, kui
legataar ei ^{ela} enam pärandijuhul.²⁶

---

²³ Endemann, op.cit. lk. 77.

²⁴ BGB §§ 2161, 2187.

²⁵ Planck, op.cit. lk. 34.

²⁶ BGB § 2160.

See, et legataar juba elaks pärandijuhul, ei ole nõutav erandlikult üldisest pärimisõigusest. Sel juhul jääb legaat jõusse 30 aasta jooksul ja kui selle aja möödudes ei ole tehtud kindlaks legataari isiksus mõne pärandijuhule järgneva sündumuse läbi või ei ole legataar määratud, kaotab legaat jõu.²⁷

Üldiselt jääb legataar kogu mentluse vältel passiivseks subjektiks ja seadus näeb ette vaid üksikuid juhuseid legataari aktiivseks teotsemiseks. Näiteks juhul, kui pärandaja on määranud legeeritava asja ainult liigi järele, tuleb konkreetne asi valida vastavalt legataari seisundile, positsioonile. Sel juhul võib valikuõigus olla üle kantud legataarile või kolmandale isikule²⁸, kusjuures kohaldatakse kolmanda isiku valiku kohta käivaid eeskirju.²⁹

Nagu eelpool öeldud, võib pärandaja määrata ühe legaadi mitmele isikule, kas sel teel, et üks mitmest saab legaadi või kõik legataarid saavad legaadist teatud kindla osa. Neil juhtudel on määramine tavaliselt jäetud

---

27 Ib. § 2162.

28 Ib. § 2155.

29 Ib. § 2154.3, 2154.

koormatu või kolmanda isiku hooleks.³⁰ Siin esimesel juhul, kui koormatu või kolmas isik ei saa valikut teostada, omndavad legataarid õiguse võrdsetele osadele.

Üldiselt piirdub legataari tegevus oma nõudeõiguse teostamises koormatu vastu. Nõudeõigus asjale tekib pärandijuhuga, vajamata mingit erilist vastuvõtuakti, sealjuures jääb aga legataarile loobuseõigus.³¹ Vastuvõtt või loobumine legataari poolt järgneb viimase avaldusest koormatule ja see sünnib pärast pärandijuhu saabumist. Avaldus on kehtetu, kui ta antakse tingimuse või tähtajaga.³² Peale selle ei või koormatule antud avaldus olla kitsendav mõninga legaadi osa suhtes. Juhul, kui samale legataarile on määratud mitu legaati, võib ta koormatu erineva korralduse puudumisel ühe neist vastu võtta ja teisest loobuda.³³ Juhul, kui legataar langeb pärast legaadi saamist maksujõuetusse, on vastuvõtuks või loobumiseks

---

³⁰ ib. §§ 2153, 2154.

³¹ Planck, op. cit., lk. 486, BGB, § 2176.

³² BGB, § 2180, 2. lg.

³³ Planck, op. cit., lk. 532, BGB, § 1950.

siiski õigustatud tema, mitte konkursivalitsus.³⁴ Loobumisõigus on pärandatav, seega iga pärija võib loobuda temale langevast osalegaadist.³⁵ Kord vastuvõetud legaadist ei saa legataar enam loobuda.³⁶

Mis puutub legataari nõudeõiguse teostamisse, siis kehtivad siin üldised pärimisõiguslikud eeskirjad.

§ 6. Liigid.

1) Sublegaat (Untervermächtis).

Legaat oma kõige üldisemal kujul haarab juhust, kus pärandaja oma viimase tahteavaldusega määrab teatud isikule teatud kindla eseme pärandist teda pärijaks nime-
tanata, kusjuures soodustatud isikul on nõudeõigus pärija suhtes määratud eseme väljaandmise peale.

Siinjuures tuleb aga teha vahet legaatide vahel, mis omavad peale nende üldiste tunnuste veel erilisi või kalduvad oma ilmelt kõrvale sellest üldisest määrangust.

Üheks selliseks eriilmeliseks legaadiks on sublegaat, mis esineb juhul, kui legaadiga on koormatud legataar. Nagu legaadigi puhul, on legataar sublegaadiga koor-

---

34 Ib.lk.532.

35 Ib.

36 BGB § 2180.

matud ainult selle varanduse piires, mis ta on saanud ise legaadina.³⁷ Siinjuures saab sublegaadiga koormatud legataar õiguse keelduda oma kohustuste täitmisest selles ulatuses, millises ei jätku kohustuse täitmiseks tema legaadiga saadud varandusest. Üldiselt kehtivad pärija vastutuse kohta käivad eeskirjad.

Kui koormatud legataar langeb ära loobumise tõttu, jääb edasi koormatuks see, kes teda asendab. Sealjuures viimane omab samasuguseid õigusi kui äralangenud legataar, on see aselegataar, kaaslegataar juurdekasvu tagajärjel või pärija, nad ei vastuta enma kui äralangenud legataar.³⁸

2) Eellegaat(Vorausvermächtnis).

Eellegaat esineb juhul, kui ühele pärijaist on määratud legaat peale temale langeva pärandiosa. Sellisel juhul on kohustatuiks kõik pärijad, legataar kaasaarvatud.³⁹ Eellegaat kehtib legaadina niivõrd kui võrd pärija ise on koormatud.⁴⁰

---

³⁷ Ib. § 2187.

³⁸ Planck, op.cit. lk. 542.

³⁹ Endemann, op.cit. lk. 77.

⁴⁰ BGB § 2150.

Siit järeldub, et legaadiga soodustatud pärija võtab osa pärandi jagamisest tavalise pärijana, ainult ta on õigustatud väljaspool pärandi jagamist saama rahulduse temale määratud legaadi näol. Kaaspärijad võivad esitada eellegataari vastu samu vastuväiteid nagu pärandiusaldajana esineva kaaspärija vastu. Ka maksujõuetuse puhul on eellegataaril sama seisund teiste pärijatega, samuti tuleb eellegataaril kui pärandikreeditori suhtes kohaldada samu eeskirju kui vastaval juhul legaataaride puhul. Juhul, kui eellegataarile on määratud sama ese ühiselt teiste legataaridega, siis kehtivad, mis puutub legataaride^{le} osakslangevaise osadesse ja juurdekasvudesse samad põhimõtted, mis kehtiksid sel juhul, kui eellegataar ei oleks pärija vaid legataar tavalises mõttes. Sama kehtib ka siis, kui mitmele pärijale on määratud ühiselt sama eellegaat, nad on sel juhul õigustatud ühesuguste osadele eellegaadist, mitte proportsionaalselt oma pärandiosadele. Eellegaadist tulenevaid kohustusi täidab aga igaks vastavalt oma pärandiosale.⁴¹

Üldisist pärimisõiguslikest eeskirjust järeldub, et pärandaja tahteavaldusist ühe mittetoimivus oma teistele vastavat mõju ainult sel juhul kui selgub, et paran-

---

⁴¹ Planck, op.cit.lk. 491.

daja ei oleks ka kehtetu tahteavalduseta teisi teostanud.⁴² Siit järeldub, et ka legaadi puhul pärija suhtes seatud erilised tingimused ei oma mõju eellegaadile vastava erilise mainimiseta, pärija määramise kehtetus ei oma sama tagajärge pärijale eellegaadi määramise suhtes. Seega pärija võib loobuda eellegaadist või võtta selle vastu, olles selles küsimuses pärandi suhtes mitte seotud. Juhul aga kui eellegaat on määratud tingimusel, et eellegataar saab pärijaks, siis loomulikult pärandist loobumise puhul pärija poolt langeb ära ka temale määratud eellegaat.

Erineva juhuna eellegaadist tuleb vaadelda jaotamiskorraldust, millega pärandaja määrab ühele kaaspärijaist teatud kindla pärandivara tema pärandiosaks. Pärandusõiguslike eekskirjade kohaselt pärandaja võib teha pärijate vahel jaotamiskorraldusi või jätta selle kolmanda isiku hooleks.⁴³ Sellisel juhul ei ole tegemist eellegaadiga vaid siiski pärandiosaga, mida ei arvestata pärijale lisaks pärandile vaid pärandina. Siinjuures on oluline tingimus, et nimetatud kindla pärandivara saaja tõesti

---

⁴² BGB § 2085.

⁴³ Ib. § 2048.

saaks pärijaks, vastasel juhul ei oma nimetamine toimet.⁴⁴

3) Järellegaat (Nachvermächtnis).

Rooma pärimisõiguses esines päranduse keel kolmandate isikute soodustamise võimalusena fideikomiss, Saksa õigus ei tunne otseselt fideikomissi, teda asendab järellegaat, nagu ilmneb vastavaist eeskirjust BGB-s.

Kui pärandaja on legeeritava eseme pärast legaadi saamist asetleidva määratud momendi või sündmuse saabumisel määranud kellelegi kolmandale, jääb esialgne legataar koormatuks, kusjuures kohaldatakse vastavaid järelpärija kohta kehtivaid eeskirju.⁴⁵

Nagu pärimise puhul pärand või mure^dosa sellest, nii läheb järellegaadi puhul legeeritud vara või osa sellest pärast seda, kui see on läinud esialgsele legataarile, üle järellegataarile pärandaja poolt tehtud korralduse kohaselt teatud momendi või sündmuse saabumisel. Vahe seisab siinjuures vaid selles, et üleminek ei jõustu seaduslike eeskirjade kohaselt automaatselt, järellegataar saab vaid nõudeõiguse legeeritud varale.⁴⁶

---

44 Planck, op.cit.lk.492.

45 BGB § 2191.

46 Planck, op.cit.lk. 544.

Nagu öeldud, järellegaadi puhul jääb koormatuks esialgne legataar ja kuigi seadus otseselt ei nimeta järellegaati, ei ole sel juhul siiski tegemist pärijat koormava tavalise legaadiga, kuna järellegaat oleneb teatavaist pärandaja poolt seatud tingimustest. Siinjuures on oluline, et esialgne legataar oleks legaadi juurba vastu võtnud, vastasel juhul teise isiku poolt legaadi saamisel ei oleks meil tegemist järellegaadi vaid ainult aselegaadiga.

Sublegaadist eraldab järellegaati asjaolu, et esialgsele legataarile osakslangev koormis omab sama sisu, mis temale määratud legaati, sublegaadi puhul ei ole see oluline.

Järellegaadist tuletava nõudeõiguse objektiks ei tarvitse olla kindel määratud ese või õigus vaid ka kogu asendatavaid asju, eriti rahasumma.⁴⁷

Järellegaat on kehtiv põhimõtete kohaselt, mis puudutavad tingimuse või tähtajaga seotud legaati, s.e. 30 aasta jooksul pärast pärandijuhtu.⁴⁸

---

47 Ib.

48 BGB § 2162.

4) Aselegaat (Ersatzvermächtnis) .

Asepärija eeskujul on võimalik ka legaadi puhul määrata esialgse legataari asemele legaadi vastuvõtjaks aselegataar, sel juhul on tegemist aselegaadiga.

On pärandaja juhuks, kui esmajoones määratud legataar mingil põhjusel ei võta vastu legaati, määratud legaadi kellelegi teisele, kohaldatakse vastavaid pärandusõiguslikke eeskirju.⁴⁹ Pärandaja võib juhuks kui üks pärijaist enne või pärast pärandijuhu saabumist ära langed, määrata pärijaks kellegi teise (Ersatzerbe).⁵⁰

Kui mitmele on legeritud ühine varandus, siis kasvab, kui üks legataaridest enne või pärast pärandijuhutu ära langed, selle osa teistele legataaridele juurde, proportsionaalselt nende osadele. Sama kehtib siis, kui pärandaja on määranud osad. On mõned legataaridest nimetatud samadele osadele, teostub juurdekasv esmajoones nende vahel.⁵¹

Pärimisõiguslikest eeskirjust järeldub, et aselegataar määratakse juhul, kui legataar langed ära enne või pärast pärandijuhu saabumist, seega erinevalt üldisest

---

49 Ib. § 2190.

50 Ib. § 2096.

51 Ib. § 2158., lg. 1.

legaadi põhimõttest aselegataar ei tarvitse üle elada pärandijuhtu.

Mis puutub aselegaadi suhtesse järellegaadiga, siis nagu öeldud ei ole siin eeskirja mille kohaselt aselegataar peab saama legaadi esilegataarilt, vaid see langeb talle otseselt.

Järelepärimise kohta käivaist eeskirjust järeldub, et järelepärija määramine sisaldab eneses ka asepärija määramise, ja kahtluse korral, kumb nendest on määratud, kehtib määratu kui asepärija.⁵² Järelikult tuleb sama lugeda kehtivaks ka järele- ja aselegataari suhtes.

Aselegataarile on võimalik omakorda määrata aselegataar.⁵³

5) Hankelegaat (Verschaffungsvermächtnis).

Erilise juhuna tuleb käsitleda legaati, mille puhul legeeritav ese küll eksisteerib, ei kuulu aga pärandi hulka. Ei leidu eset pärandi hulgas, kuna pärandaja ta pärast testamendi koostamist on kõrvaldanud, on legaati tühi.⁵⁴ Samal ajal on aga koormatu siiski seaduse

---

⁵² Ib. § 2102.

⁵³ Planck, op.cit., lk. 543.

⁵⁴ Endmann, op.cit. lk. 78.

järele kohustatud legeeritava eseme andmiseks, kui pärandaja on seda väljendanud ka juhuks, kui legaat ei kuulu pärandisse.⁵⁵ Sellisel juhul tuleb koormatul tõendada, et asi kuulub legataarile ja see tuleb anda välja vaatamata sellele, kas see kuulub pärandisse või ei. Osutub viimane eeldus õigeks, ongi tegemist hankelegaadiga.⁵⁶

Juhul, kui legaat, mis ei kuulu pärandisse, jääb kehtivaks § 2169 järgi, tuleb koormatul vastav ese legataarile hankida.

Kui koormatu ei ole võimeline hankima vastavat eset, tuleb tal tasuda asja väärtus. On hankimine võimalik vaid ülemäärase kulutamisega, võib koormatu vabastada end hankimisest asja väärtuse tasumisega.⁵⁷

Ilmneb, et hankelegaadi puhulei ole tegemist tavalise legaadi mõistega ses suhtes, mis puutub päranduslikku suktsessiooni, ta sarnaneb pigemini võlakohustusele, mis tuleb võtta üle vastuväärtusena pärandi määramisele, sest koormatu peab astuma pärandaja asemele kohustuse täitmiseks ka subjektiivse võimatuse korral.⁵⁸

---

55 BGB § 2169, lg. 1.

56 Planck, op.cit. lk. 511.

57 BGB § 2170.

58 Endemann, op.cit. lk. 78.

Koormatu kaitseks hankelegaadi puhul jääb säte, mille järgi viimane juhul, kui legataar keeldub vastu võtmast hangitud eset või nõuab ta selle eest liiga kõrget hinda, on õigustatud tasuma õiglase hinna ja vabanema kohustusest.⁵⁹

Samuti jääb koormatule õigus igal ajal kasutada pärisõiguslikku piiratud vastutust.⁶⁰

Vastandina üldisele korrale, mille kohaselt koormatu annab legaadi välja seisundis, millises see oli pärandijuhul, vastutab ta hankelegaadi puhul asjaõiguslike puuduste eest⁶¹.

6) Liigilegaat (Gattungsvermächtnis).

Liigilegaadiga on tegemist juhul, kui pärandaja on määranud legeeritava asja ainult liigi järele, konkreetne asi tuleb valida vastavalt legataari seisundile.⁶²

Oma olemuselt on liigilegaat lähedane hankelegaadile, tavaliselt ongi liigilegaadi puhul tegemist hakelegaadiga, koormatul tuleb vastav ese muretseda legataa-

---

⁵⁹ BGB § 2170, lg. 2.

⁶⁰ Endemann, op.cit., lk. 78, BGB § 1992.

⁶¹ Endemann, op.cit. lk. 80, BGB § 2182, lg. 2.

⁶² BGB § 2155, lg. 1.

rile ja seda nii, et see vastaks legataari seisundile. Siinjuures võib aga valik olla üle kantud soodustatud isikule enesele või kolmandale isikule, kusjuures kohaldatakse vastavaid kolmanda isiku valiku kohta käivaid eeskirju.⁶³ Valik kolmanda isiku poolt järgneb viimase avaldusest koormatule. Kui kolmas isik ei teosta valikut, läheb valiku õigus üle koormatule,⁶⁴.

Kuigi liigilegaat omab ühise id jooni hankelegaadiga, ei tule siin kohaldamisele eeskirjad piiratud vastutuse kohta nagu hankelegaadi puhul § 2170 järele, mille järgi koormatul on võimalus loobuda eseme hankimisest selle õigulase väärtuse tasumise teel.⁶⁵

Kui koormatu poolt valitud ese ei vasta legataari seisundile, milline nõue ette nähtud vastavas eeskirjas, võib viimane eseme andmise tagasi lükata ja sundida koormatut kohtu teel andma eeskirjadele vastavat eset. Kohus ei saa sel juhul määrata konkreetset eset, ta võib vaid püstitada abstraktsed põhimõtted, mille järele tuleb teostada legeeritava eseme valik. Siinjuures tulevad lä-

---

⁶³ BGB § 2155.

⁶⁴ Ib. § 2154.

⁶⁵ Planck, op.cit. lk. 497.

hemalt määritleda tingimused, mis vastaksid legataari seisundile, mille kohaselt tuleb teostada valik. Selle põhjal võib legataar nõuda koormatult eseme väljaandmist, või kui seda parandis ei leidu, siis hankimist.⁶⁶

Kuna üldiselt legeeritud ese antakse välja seisundis, millises ta oli parandijuhul, on liigilegaadi puhul erinevus ses suhtes, et koormatu vastutab legaadi õiguslike ja asjalikkude puuduste eest.⁶⁷

§ 7. Legaadiga sarnanevaid nõudeõigusi.

Peale eeltoodud legaadi liikide leidub Saksa õiguses rida nõudeõigusi, mis sihitud parandi vastu ja jõustuvad parandijuhuga. Ka siin on tegemist mitte universaalse vaid singulaarse suhtsessiooniga, siiski on nad oma üldilmelt erinevad legaadist ja neid ei saa seepärast viia nn. "seaduslike legaaside" mõiste alla.⁶⁸

a) nn. õigus "kolmekümnendale", (das Recht auf den Dreissigsten).

Pärija on kohustatud parandaja perekonnaliikmeile, kes parandaja surma ajal kuulusid tema majapidamisse,

---

⁶⁶ ib., lk. 498.

⁶⁷ Endemann, op. cit., lk. 79, BGB, § 2182, lg. 1.

⁶⁸ Endemann, op. cit., lk. 75.

ja said temalt elatist, esimese kolmekümne päeva jook-
sul pärast pärandijuhu saabumist andma elatist samas
ulatuses nagu oli seda teinud pärandaja ja lubama ka-
sutada korterit ja majapidamisesemeid. Pärandaja võib
teha viimase tahteavaldusega erineva korralduse.

Siinjuures kohaldatakse vastavaid legaadi koh-
ta käivaid eeskirju.⁶⁹

Võrreldes teiste pärandiusaldajatega on vastava ees-
kirjaga soodustatud isikul legataari seisund, kohaldades
legaadi kohta käivaid eeskirju, ei saa soodustatud isik
ka siin midagi peale nõudeõiguse, kusjuures ei saa olla
juttu omandi kaitsest, kuna tal ei olnud omandiõigust
korterile ja majapidamisesemeile ka pärandaja eluajal.⁷⁰

b) Enniku (Voraus) kohta leidub BGB-s säte, mille
kohaselt üleelanud abikaasale, kui ta on seaduslik pä-
rija teise järgu sugulaste või vanavanemate kõrval, kuulu-
vad peale pärandiosa abielulisse majapidamisse kuulunud
esemed sel määral kui nad ei ole kinnisvara päraldised
ja pulmakingid ennikuina. Enniku suhtes kohaldatakse le-
gaadi kohta käivaid eeskirju.⁷¹

---

⁶⁹ Endemann, op.cit.lk.75, BGBB § 1969.

⁷⁰ Planck, op.cit., lk. 101.

⁷¹ BGB § 1932.

Seega on meil ka siin tegemist singulaarse sukt-sessiooniga, ennikusse kuuluvad esemed, mis kuulusid abielu kestel ühisesse majapidamisse, nimelt materiaalsed esemed, kusjuures ei ole oluline, kas neid esemeid tõesti kasutati või ei. Peale selle kuuluvad siia pulmakin-gid, mille omandisse puutuvad vahekorrad ei ole abielu kes-tel tihti selged ja mille kohta ei ole tehtud mingisu-gust erilist korraldust.⁷²

Kuna enniku puhul kohaldatakse legaadi kohta käi-vaid eeskirju, järgneb, et mõõtuandvad on ka legaadi suhtes kehtivad reeglid, mis puutuvad enniku vastuvõtmisse või sellest loobumisse. Selge on, et ennikuga soodusta-tud isik võib pärandi vastu võtta ja ennikust loobuda, enniku kohta käivast sättest tuleb aga järeldada, et vas-tupidine juhus ei ole võimalik, kuna eeskirja kohaselt abikaasa peab saama seaduslikuks pärijaks, seega ei ole võimalik enniku vastuvõtmise puhul loobuda pärandiosast.⁷³

c) Elatisnõudlus ema poolt oodatava pärija puhul ras-eduse kestel.

Kui pärimisjuhul on oodata pärija sündi, võib ema, kui ta ei ole ise võimeline elatama end, nõuda kuni sün-

---

⁷² Planck, op.cit.lk.26.

⁷³ Ib.

nitamiseni kohast elatist pärandist, või, kui pärimisele on kutsutud veel teisi isikuid, lapsele kuuluvast pärandiosast. Pärandiosa arvestamisel eeldatakse ühe lapse sündi.⁷⁴

d) Ühtlustusnõudlus kaaspärijate vahel.

Järeltulijad, kes seaduslike pärijaina kuuluvad pärimisjärglusesse, on kohustatud selle, mis nad on saanud pärandajalt tema eluajal, tooma selgitamise puhul ühtlustamisele sel määral, mil pärandaja ei ole teinud teistsugust korraldust.⁷⁵

e) Kohusosanõue.

On järeltulija pärandaja surmapuhuse tahteavaldusega jäetud välja pärimisjärglusest, võib ta nõuda pärijailt kohusosa. See kohusosa koosneb poolest seaduslikust pärandiosast.⁷⁶

Nõudeõigus kohusosale saabub pärandijuhuga, ta on pärandatav ja ülekantav.⁷⁷

Toodud juhtudel on tegemist nõudeõiguse omandamisega pärimise teel ja nimelt singulaarse suktsessiooniga

---

74 BGB § 1963.

75 Ib. § 2050., lg. 1.

76 Ib. § 2503, lg. 1.

77 Ib. § 2317.

nagu see sünnib legaadigi puhul, põhiline erinevus legaadist seisab aga selles, et neil juhtudel on tegemist seaduslikult antud nõudeõigusega, pärandajale on jäetud mõningal juhul vaid võimalus teha vastupidist korraldust, kuna legaadi puhul on oluliseks momendiks just see, et legaat määratakse soodustatud isikule pärandaja surmapuhuse tahteavaldusega. Sellise põhjapaneva erinevuse tõttu ei saa ka siintoodud mõisteid lugeda legaatide hulka kuuluvaiks, vaid ainult sarnanevaiks neile.

§ 8. Legaadist tuletava nõudeõiguse sisu.

1) Objekt.

Legaadi objektiks on legataarile osakslangev nõudeõigus legeeritava eseme andmise peale.

Nõudeõiguse objektiks, s.t. legaadiga saadavaks esemeks võib olla iga ülekantav omandiõigus. Ka siin kehtivad võlaõiguslikud eeskirjad, sest legaadiga luuakse võlaõiguslik, mitte asjaõiguslik koormis.⁷⁸ Seega kõik, mis võib olla objektiks võlavahekorra puhul, võib olla selleks ka legaadi puhul.

---

⁷⁸⁾ Endemann, op.cit.lk.77.

Nagu selgub juba legaadi loomusest, on nõudeõiguse objektiks mingi kindlalt fikseeritav ese või hüvis, ka raha nagu see eriti selgelt ilmneb nn. liigilegaadi puhul, kus ei ole tegemist üldse mingisuguse konkreetse esemega, vaid see on määratud liigi järele ja konkreetne ese tuleb valida vastavalt legataari seisundile.⁷⁹

Vaatamata asjaolule, et legaadi esemena üldiselt esineb kindel ese või hüvis, määrab BGB seda üldpärimisõiguslikes eeskirjades kaunis laialt, nimetades seda mõnel juhul varanduslikuks eelosaks (Vermögensvorteil),⁸⁰ rõhutades seega legataari soodustavat momenti, mille kohalselt legaat antakse välja väljaspool pärandi jagamist pärijate vahel.

Siiski esineb ka legaadi puhul juhused, kus pärandaja on määranud legataarile teatud murdosa oma varandusest, seda nimelt nn. murdosalegaadi (Quotenvermächtnis) puhul. Sel juhul omandab legataar nõudeõiguse pärija vastuselle summa väljaandmise peale, mis vastab temale määratud murdosa väärtusele.⁸¹

---

⁷⁹ BGB § 2155.

⁸⁰ Ib. § 1939.

⁸¹ Planck, op.cit. lk. 380.

Pärandaja koguvaramendus ei või olla legeeritavaks esemeks, Saksa õigus ei tunne nn. universaalset fideikomissi. Küll võib aga pärandaja anda ühe legaadi teel edasi temale langeva kellegi kolmanda isiku pärandi.⁸²

Otseselt legaati käsitlevâis eeskirjus esineb aga BGB-s legeeritava esemena siiski "Gegenstand", mis on legaadi mõistele kahtlemata lähem kui esimene.

Peale selle võib legeeritavaks esemeks olla kindlalt fikseeritud eseme või hüvise määrangust sel teel kõrvalekalduvaid omandiõigusi, et esest ei ole isegi võimalik valida olemasolevate hulgast, vaid see tuleb hankida väljastpoolt, nagu see ilmneb hankelegaadi puhul.⁸³ Siin võib isegi minna kaugemale ja teatud juhul hoopis loobuda teatud esemest, vabanedes kohustusest eseme väärtuse tasumise teel, millisel juhul objektina esineb raha.⁸⁴

Nagu öeldud eespool, võib legaati olla määratud ühiselt mitmele isikule. Sel juhul saab kogu legaadi kätte üks legataarest,⁸⁵ või saab igâüks kätte osa sellest.⁸⁶ Tuleb järeldada, et esimesel juhul on legaadi

---

82 ib.

83 BGB, § 2170 lg. 1.

84 ib. § 2170 lg. 2.

85 ib. §§ 2151 lg.1., 2152 lg. 1.

86 ib. § 2153 lg. 1.

nõudeõiguse objektiks jagamatu ese, teisel juhul jagatav.

Nõudeõiguse objektiks võib olla aga ka hoopis immateriaalne hüvis, näiteks vilikasustus, mis eriti esineb soodustusena abielunaisele kogu pärandi vilikasustusõiguses. Sellise vilikaustusõiguse puhul võib aga legeerimise objektiks olla vaid nõudeõigus vilikasustusõiguse saamiseks. Vilikasustusõigus ise kantakse üle eraldi igale varaobjektile tema eriomadusile vastavas õigusvormis, kuna Saksa õigus ei tunne varandust kui üksuslikku eset asjaõigusliku korralduse puhul.⁸⁷

Ka valdust on võimalik legeerida BGB järgi järgmiselt, kui pärandajal on ainult legeeritava asja valdus, loetakse valdus legeerituks, olgu siis, et ta ei anna legataarile mingisugust õiguslikku kasu.⁸⁸

Legeeritava esemena võivad figureerida ka toimingud, tehingud, kui nad omavad varanduslikku väärtust.⁸⁹

---

⁸⁷ Endemann, op.cit., lk. 79, BGB § 1085.

⁸⁸ BGB § 2169, lg. 2.

⁸⁹ Planck, op.cit. lk. 485.

2. Lisakoormised.

Nagu eespool öeldud, vastutab legaadiga koormatu ainult selle väärtuse piires, mis ta on saanud legaadi teel. Ta on kohustatud andma legataarile, pärast legaadil lasuvate võlakohustuste täitmist selle ülejäägi ja on seega edaspidisest vastutusest vaba. Juhul aga, kui pärija rikub seaduslikke eeskirju pärandivaraskohta koostatud inventariloendi puudulikul esitamisel või pärandiusaldajate kuritahtliku kahjustamisega mõninga mittejõustunud pärandikohustusega koormamise teel, siis vastutab ta oma eravarandusega.⁹⁰

Vastutab pärija ühe pärandiusaldaja ees piiramatult, ei mõjusta see tema vastutust teiste suhtes.⁹¹

Üldiselt legeeritav ese antakse legataarile üle sellises olekus nagu ta oli pärandijuhul, erandina sellest on vastutus suurendatud liigi- ja hankelegaadi puhul. Esimesel juhul vastutab koormatu kaubandusõiguslikul alusel asja õiguslike ja faktiliste puuduste eest, hankelegaadi puhul piirdub vastutusaõiguslike puudustega.⁹²

---

⁹⁰c Endemann, op.cit.lk.76, BGB § 2005,lg.1.

⁹¹ BGB § 2013,lg. 2.

⁹² Endemann, op.cit.lk. 79 ja 80, BGB § 2182.

Peale selle on pärija kohustatud välja andma lega-
taarile ka asja viljad, mis kaasunud legaadile pärandi-
juhu ajaks.⁹³

Mis puutub lisakoormisesse, mis langevad ühes le-
gaadiga legataarile, siis läheb legaat üldiselt viima-
sele üle kõigi temal lasuvate kohustustega.

Asjalegaat ulatub kahtluse korral pärandijuhu ajal
olemasolevaile päraldisile.

Lasub pärandajal legaadi korraldusele järgneva as-
ja vigastuse tõttu kahjutasu nõudmine väärtuse vähene-
mise eest, siis ulatub kahtluse korral legaat sellele
nõudele.⁹⁴

Siinjuures ei ole oluline, kas päraldised kuuluvad
pärandaja omandisse või mitte, juhul, kui nad ei kuulu
pärandajale, kaasuvad nad siiski legaadiga ja selles osas
on siis tegemist hankelegaadiga.⁹⁵

Üldiste pärandiga seotud kohustuste eest ei vas-
tuta legataar, vaid seda teeb legaadiga koormatu, küll
aga võtab ta üle faktilised koormised, mis lasuvad pä-

---

⁹³ BGB § 2184.

⁹⁴ Ib. § 2164.

⁹⁵ Planck, op.cit., lk. 504.

randijuhul legeeritava üksikesemel, nende kohustuste kõrvaldamist ta ei saa nõuda.⁹⁶

Teisiti on lugu siis, kui legeeritud kinnisvaral la-sub hüpoteek, krundivõlg või rendivõlg, milleks on kohustatud pärandaja ise. Sel juhul tuleb tuletada ole nevalt olukorrast, kas hüpoteek, krundivõlg või rendivõlg on käsitletav kaasalegeerituna.⁹⁷

On legeeritav kinnisvara, mis kuulub pärandisse, koormatud võlahüpoteegiga, mille õiendamiseks on pärandaja kohustatud võlgniku suhtes, siis on legataar kahtluse korral pärija vastu võlausaldaja õigeaegselt rahuldamiseks kohustatud sel määral, millisel võlg kaetakse kinnisvara väärtusega.⁹⁸

Niipalju legataari kohustustest pärija suhtes, mis puutub kinnisvaraga kaasuvasse võlahüpoteeki juhul, kui võlaga on koormatud pärandaja.

On aga pärandaja vastu kohustatud võla õiendamiseks kolmas isik, siis püsib legataari kohustus kahtluse korral niivõrd, kui võrd pärija ei saa nõuda kolmandalt isikult võla õiendamist.⁹⁹

---

⁹⁶ Endemann, op. cit. lk. 80, BGB § 2165, lg. 1.

⁹⁷ BGB § 2165, lg. 2.

⁹⁸ Ib. § 2166, lg. 1.

⁹⁹ Ib. § 2166, lg. 2.

c. Kui legeeritud kinnisvara kõrval on teised pärandedisse kuuluvad kinnisvarad koormatud hüpoteegiga, siis kitsendub § 2166 määratud legataari kohustus kahtluse korral sellele võlaosale, mis vastab legeeritud kinnisvara väärtusele proportsionaalselt kogu kinnisvara väärtusest.¹⁰⁰⁰

Lasub mitmel pärandi hulka kuuluval kinnisvaral ühine krundi- või rendivõlg ja on üks neist kinnisvaradest legeeritud, siis on legataar kahtluse korral kohustatud võlausaldajate rahuldamiseks pärija vastu krundi- või rendivõla kõrguses, mis vastab legeeritud kinnisvara väärtusele proportsionaalselt kogu kinnisvaraväärtusest.¹⁰¹

Mis puutub pärandimaksu, siis langeb see legataari kanda sel määral, millisel ta on rikastatud pärandiga.¹⁰²

Rikastumine võib seisneda ka võlast vabastamises, sel juhul maksustatakse kogu kingitud võlasumma.¹⁰³

Legataari kõrval vastutavad pärand ja pärija kaasvõlglasena väärtuse ulatuses, mis saadud pärandiga.¹⁰⁴

---

100 Ib. § 2167.

101 Ib. § 2168, lg. 1.

102 Endemann, op.cit.lk.80, Erbschaftssteuergesetz § 2, nr.1.

103 Endemann, op.cit.lk.80.

104 Erbschaftssteuergesetz § 18, lg. 4.

Pärandimaksu kõrgus legaadi puhul arvutatakse samade põhimõtete alusel nagu see sünnib pärandi puhul pärija suhtes.¹⁰⁵

On väga tavaline, et pärandaja esteerikorralduse, mille põhjal legaad peab olema vaba pärandimaksust. Sel juhul loetakse pärandimaks pärijale legaadi suhtes mitte pealepanduks.¹⁰⁶

§ 9. Kehtivus ja lõpp.

Mis puutub legaadi kehtivusse, siis üldiselt legaad kaotab jõu, kui legataar ei ela enam pärandijuhul.¹⁰⁷

Seda aga, et legataar juba eksisteeriks pärandijuhul, ei nõua BGB kategooriliselt.

Leggat, mis korräldatud edasilükkava tingimuse või algustähtpäeva määramisega, muutub 30 aasta jooksul pärast pärandijuhtu kehtetuks, kui vahepeal ei ole saabunud tingimus või tähtpäev.

Ei ole legataar pärandijuhu ajaks veel määratud või selgub tema isiksus alles pärast pärandijuh-

---

105 Endemann, op. cit. lk. 80

106 Endemann, op. cit. lk. 80, Erbschaftssteuergesetz

107 BGB § 2160. §16

tu saabuva sündmusega, muutub legaati 30 aasta jooksul pärast pärandijuhtu kehtetuks, kui varem ei ole määratud legataar või saabunud sündmus, millega määratakse tema isiksus.¹⁰⁸

Siinjuures aga on viimasest eeskirjast nähtud ette ka erandeid, millistel juhtudel legaati jääb jõusse ka 30 aasta möödumisel eeltoodud tingimusil. Need on

1) kui legaati on määratud juhul, et koormatu või legataari isik määratakse teatud sündmusega ja see, kelle puhul sündmus peab saabuma, elab pärandijuhuni;

2) kui pärija, järelpärija või legataar juhiks, kui temale sünnib vend või õde, on koormatud legaadiga, venna või õe kasuks.

On koormatu või legataar, kelle isiku puhul peab saabuma sündmus, juriidiline isik, siis jääb edasi 30-aastane tähtaeg.¹⁰⁹

Legaati jääb kehtivaks, kuni ei tule teist korraldust pärandajalt, kui koormatu ei saa pärijaks või legataariks.¹¹⁰

---

108 Ib. § 216~~2~~.

109 Ib. § 216~~3~~.

110 Ib. § 216~~1~~.

Seega, kui parandaja tahte kohaselt on tegemist isikliku kohustusega, mis lasub koormatul, viimase äralangemisega kaotab legaati jõu, vastasel korral legaati jääb jõusse ja koormatu asemele astub aseparija, kes on kohustatud koormatu asemel.¹¹¹

Kindla eseme legaati ^akohtab jõu, kui ese parandijuhul ajal ei kuulu parandi hulka, olgu siis, et ese määratakse legataarile ka sel juhul, kui ta ei kuulu parandisse.¹¹² Sel juhul on tegemist hankelegaadiga ja koormatu on kohustatud nimetatud eseme legataarile hankima.

Legaati, mis on määratud parandijuhul ajal võimatule täitmisele või pörkub mõne sel ajal kehtiva õigusliku eeskirja vastu, on kehtetu. Sel juhul kohaldatakse võlaõiguslikke eeskirju.¹¹³ Legaadi täitmist käsitatakse võimatuna ka sel juhul, kui ese on mõne teise asjaga seotud või segatud, nii, et on tegemist kaasomandiga või ulatub teise asja omandi ka legeritud asjale, või kui asi on sel viisil ümber töötatud või valmistatud, et see, kes on valmistanud uue asja, on saanud selle oma-

---

¹¹¹ Planck, op. cit. lk. 502.

¹¹² BGB § 2169, lg. 1.

¹¹³ Ib. §§ 2171, 308.

nikuks.¹¹⁴

Legaat lõpeb kohustuse täitmisega koormatu poolt, milline järgneb legataari poolt koormatule antud vastuvõtuavaldisele, samuti lõpeb legaat selle tagasilükkamisel legataari poolt. Kord vastuvõetud legaadist ei saa legataar enam loobuda.

Vastuvõtt või loobumine järgneb legataari avaldusest koormatule, seda võib teha alles pärast pärandijuhu saabumist, avaldus on kehtetu, kui ta on tehtud tingimuse või tähtpäevaga.¹¹⁵ Siinjuures tuleb teha vahet legaadi vastuvõtmise ja täitmise vastuvõtmise vahel legaadi vastuvõtmisega ei ole veel vastuvõetud selle täitmine, legataar on õigustatud nõudma seaduslike eeskirjade kohast täitmist. Eriti selgelt ilmneb see liigi- ja hankelegaadi puhul, kus pärija on vastutav asja puuduste eest. Legataar võib puudulikult täidetud kohustuse tagasi lükata ja nõuda kahjutasu.¹¹⁶

Nagu legaadi puhul üldse, kohaldatakse ka legaadi vastuvõtmise ja sellest loobumise suhtes üldisi pärimisõiguslikke eeskirju.¹¹⁷

¹¹⁴ Ib. § 2172, lg. 1.

¹¹⁵ Ib. § 2180, lg. 1. ja 2.

¹¹⁶ Ib. § 2183.

¹¹⁷ § 2180, lg. 3.

Osundatud teosed ja allikad.

1. Endemann, Fr. - Erbrecht des Bürgerlichen Gesetzbuches, Berlin und Leipzig, 1923.
2. Dr. Planck, G. - Bürgerliches Gesetzbuch,
3. Auflage, 5. Band, Berlin 1908.
4. Bürgerliches Gesetzbuch.
5. Erbschaftssteuergesetz.